

K vývoji Okresní nemocenské pojišťovny v Přerově

Zákonem ze dne 30. března 1888, č. 33 ř. z., zavedeno bylo v celé býv. monarchii rakouské povinné pojištění dělnické pro případ nemoci. V Přerově položen byl základ k zahájení činnosti okresní nemocenské pokladny, která toto pojištění prováděla, ve schůzi dne 25. března 1889 v „zasedárně“ městské rady. Prvními funkcionáři nemocenské pokladny byli: Štěpka František, předseda, Josef Vítěz, Ant. Klabažna, Karel Chválek, Josef Lukáš, Jan Skřeček, Jindř. Charbut, Ad. Zapletal, Jindř. Matzenauer, Jan Keller, Petr Březina a Vilém Kunert.

Okresní nemocenská pokladna zahájila úřední činnost léčebnou 1. říjnem 1889 v domě čp. 226 na Masarykově náměstí v I. poschodí. Odtud pak se přestěhovala v roce 1901 do Kratochvilovy ulice čis. 21 (nynější dům MUDr. J. Svozila).

V prvním roce své působnosti měla okresní nemocenská pokladna průměrně 662 členů, kteří zaplatili na příspěvcích K 3231.80 a zaměstnavatelé K 1548.02. V prvním roce působnosti pokladny onemocnělo 123 členů, na podporách vyplaceno bylo K 1028.62, lék, honorářích 206 K, lékárnám K 110.72, nemocnicím K 161.26. Nikdo z pojištěných členů v tomto roce nezemřel. Prvními lékaři nemocenské pokladny byli: MUDr. Skácelík a MUDr. Leopold Rjedl, kteří měli za ordinaci anebo návštěvu 40 krejcarů. Prvním pokladníkem okr. nem. pokladny byl J. Koblíha, který měl měsíčního platu 30 zlatých.

V kanceláři pokladny úřadovalo se též v neděli a teprve na základě usnesení představenstva dne 15. 8. 1896 zrušeno nedělní úřadování.

První delegáti pokladny jmenováni byli v roce 1891 v počtu 44 a ustavující schůzi konali v „červeném“ sále akc. pivovaru 28. května 1891. V roce 1898 konaly se první volby delegátů do nemocenské pokladny, kterých se zúčastnily dvě skupiny: skupina národního dělnictva obdržela 284 hlasů, druhá skupina zůstala v menšině s 214 hlasy.

První vážnější fin. krizi prodělala okresní nemocenská pokladna v roce 1904, kdy z průměrného počtu 2698 pojištěných onemocnělo 54.84 proc., a hospodářství ústavu skončilo schodkem K 2745.69. Protože i rok předcházející skončil schodkem K 1585.19, zahájila nemoc, pokladna akci mezi dělnictvem proti vzrůstající se simulaci. Vedle okr. nemoc. pokladny fungovalo v Přerově více jiných nemoc. Pokladen závodních a společenstevních. Závodní nemoc. pokladny počaly však postupně likvidovati od r. 1900. Byly to závodní nemoc. pokladny fmy J. Krátký, V. Heiniška dědici, prádelna, Ed. Kokora, cukrovar Brodek, V. Vitoušek a Calábek.

V r. 1905 konala se druhá volba delegátů do nemocen. pokladny, při níž kandidátka nár. soc. dostala 245 hlasů a soc. dem. 220 hlasů, a do představenstva pokladny zvoleni: Beňa Ant., Bruno Josef, Zahradníček Fr., Waigl Frant., Slaměna Val. a Bernard Antonín. Za zaměstnavatele zvoleni MUDr. Leop. Rjedl, Harna H. a Vobořil František. Dozorčí výbor zvolen takto: ing. Lad. Mrkvíčka, Janota Jan, Popela Václ., Navrátil Jan; zaměstnavatelé: Zapadlo Frant., Kučera Frant.

Od této doby prováděny byly v kanceláři pokladny nutné administrativní změny, ku kterým dal popud předseda představenstva Ant. Beňa. Za zmínku stojí, že mnoho energie muselo býti vynaloženo na zřízení telefonu.

Protože nevyhovovaly místnosti, do kterých se dříve okr. nemocenská pokladna nastěhovala v ulici Blahoslavově č. 7, usneslo se představenstvo ústavu v r. 1910 postavit vlastní dům v ulici Boženy Němcové. Dům byl postaven za obnos 25.600 korun stavitelem Jonášem z Hranic.

Zapomenutý Přerov

V roce 1909 konány druhé volby delegátů, z kterýchžto voleb bylo zvoleno následující představenstvo: Waigl Frant., Beňa Ant., Rubeš Jar., Slaměna Val., Knejzlík Josef, Nežádal Fr., za zaměstnavatele zvoleni: MUDr. Riedl Leop., Nečas Vít. a Skřeček Václav. Předsedou představenstva zvolen Frant. Waigl, který však resignoval a ve schůzi dne 17. června 1909 zvolen pak předsedou představenstva Josef Knejzlík, který tuto funkci vykonával až do roku 1929.

Za zmínku stojí skutečnost, že v r. 1910 jednalo představenstvo pokladny se starostenským sborem okresu přerovského o pojištění zemědělských zaměstnanců a navrhovalo příspěvky u čeledínů K 1.47

Budova okresní nemocenské pojišťovny v Přerově

měsíčně, podpora K 7.56 týdně, u služek K 1.14 a 5.88. Současně jednáno o pojištění pomocnic v domácnosti. Jednání však neskončilo příznivě a proto tyto kategorie zaměstnanců musely čekat, až pro ně zavedeno bylo pojištění povinné. Dne 25. 11. 1918 znovu jednáno o pojištění zemědělských zaměstnanců a opět bezvýsledně.

1. května 1913 zahájila činnost nemocenská pokladna soukromých úředníků, u níž se dodatečně přihlásila valná část úředníků, kteří před tím pojištění byli u okresní nemoc. pokladny; naproti tomu v témže roce utvořením se společenstva mistrů zednických v Olomouci, přešli stavební dělníci z nemocen. pokladny smíšených řemesel do okres. nemoc. pokladny.

V roce 1914 nastaly značné přesuny v pojištěncích okresní nemoc. pokladny. Z pojištěných 3339 osob v roce 1913 klesl tento počet až na 1839 v roce 1918,

kterýžto rok vykazoval nejnižší počet pojištěnců v době válečných let. Většina úředníků pokladny a značná část funkcionářů nastoupila vojenskou službu, takže v nejtěžší době let válečných zůstali pouze dva úředníci v pokladně. Za zmínku stojí, že nemoc. pokladna v té době vládla rezervním fondem 50.000 K. Přes úporné snahy tehdejších úředních činitelů neupsala ani haléře na rakouskou vál. půjčku, ačkoliv z toho tehdejšímu správci pokladny, Ant. Beňovi, hrozilo mnoho vážných nepříjemností.

Okresní nemocenská pokladna dobrovolně v r. 1916 zavedla rodinné pojištění, což v té době učinil malý zlomek pokladen. Představenstvo pokladny v témže roce usneslo se též na zvýšení příspěvků, aby mohlo vyjít vstříc pojištěnému dělnictvu, které tehdy pracovalo za nepříznivých okolností a jehož nemocnost stoupala.

První schůze představenstva pokladny po převratě konala se dne 25. listopadu 1918 a usnesla se na upsání půjčky svobody ve výši 15.000 Kč. Ohlašovaný zákon o povinném pojištění nemocenském pro zemědělské dělnictvo a pomocnice v domácnosti, který po té vešel v platnost 1. července 1919, proveden byl okresní nemocenskou pokladnou Hladce. Rovněž tak poměrně Hladce provedena byla likvidace všech společenstevních nemoc. pokladen, které se sloučily s nemocenskou pokladnou okresní.

Zapomenutý Přerov

Zahájená unifikace nemocenského pojištění, kterou sledováno bylo vybudování silných sociálně-pojišťovacích ústavů, byla však brzy zastavena zřízováním zemědělských nemocenských pojišťoven. Rovněž v obvodu zdejšího ústavu zřízena byla zemědělská nemoc. pokladna, jejíž teritorium vztahuje se na politický okres přerovský. Některým spolkovým pojišťovnám v Praze povolena byla činnost pojišťovací též na Moravě, což mělo za následek, že osoby, pojištěné pensijně, měly možnost přehlásiti se k těmto ústavům.

Vzdor tomu však okr. nemocenská pokladna v Přerově se úměrně rozšiřovala a v čas, před zavedením pojištění starobního a invalidního postarala se o nové místnosti úřední postavením vlastního domu v ulici Smetanově, kam se přestěhovala v květnu 1924. Dnes sice již ani nově zřízené kanceláře plně nevyhovují, protože agenda ústavu denně roste.

Velikou přeměnu v celé struktuře nemocenského pojištění vyvolal však zákon o pojištění starobním a invalidním ze dne 9. října 1924, novelisovaný 8. listopadu 1928, jemuž předcházelo sloučení okresní nemoc. pokladny v Kojetíně s okr. nemoc. Pokladnou v Přerově v jeden ústav pod jménem okresní nemocenská pojišťovna v Přerově, které bylo provedeno k 1. I. 1926. Při snížení pojistného u pojištění nemocenského, které provedeno bylo zmíněným zákonem, uzákoněno prohloubení tohoto pojištění a rozšířeny některé dávky. Tím se stalo, že po zavedení pojištění starobního a invalidního nastala silná finanční porucha téměř u všech sociálně-pojišťovacích ústavů, která se stupňovala vnějšími poruchami na trhu práce a dostoupila v posledních letech vrcholu, takže volání po novelisaci nemocenského pojištění stalo se všeobecným. Nesmí se ovšem zapomínati, že pojištění starobní a invalidní stalo se jistým pilířem sociálně slabých a v budoucnu jeho význam v národohospodářském životě našeho národa bude velmi značný. Již dnes význam Ústřední sociální pojišťovny na trhu hospodářsko-finančním je patrný a v nedaleké budoucnosti získá převahu skutečnost, že zavedení pojištění starobního a invalidního bylo nutností nejen sociálně-politickou, ale i hospodářsko-finanční.

Okresní nemocenská pojišťovna věnovala vzdor nepříznivým vlivům zákona ze dne 9. 10. 1924 velmi značnou péči otázce léčebné tím, že postarala se nejen o vhodné ordinace místnosti v nové budově, ale rozšířila i počet odborných lékařů v Přerově a v celém obvodu. Ale i mimo svůj obvod používá odborných služeb lékařských v případech nutných. Mimo to každoročně posílá velmi značný počet pojištěných osob do sanatorií a lázní. V léčebných prostředcích nejsou lékaři omezováni a svůj odpovědný úkol plní i za dnešních těžkých poměrů svědomitě. Škoda, že po této stránce pro omezenost místa o této hlavní působnosti ústavu nelze se zmíniti, protože by tím vynikla důležitost nemocenského pojištění a jeho velmi bohatá činnost na poli zdraví dělnictva.

Dnešní správu okr. nemoc. pojišťovny v Přerově očekávají zodpovědné úkoly. Všeobecnou nezaměstnaností postižena byla značná část dělnictva tím, že ztratila existenční prostředky. Hledá proto zdroje příjmů za všech okolností. U části nezaměstnaných nebo polozaměstnaných vlivem neutěšených poměrů pracovních zvítězila snaha získat simulací kus nejisté existence, mnohdy i na úkor skutečně nemocných. Zmoci důsledky těchto poruch hospodářských i mravních, které tak těžce doléhají i na nemocenské pojištění, je nejen těžkým úkolem dnešní správy nemocenské pojišťovny, ale i sborů zákonodárných, které se musí v nejbližší době zabývat novou úpravou nemocenského pojištění, jehož poslání v řadách pracujícího dělnictva směřuje k zachování zdraví všech, kdož práci tvoří hodnotu národního majetku.

Nové úkoly nemocenských pojišťoven, které současně provádějí i pojištění starobní a invalidní, vyžádaly si též změnu ve správních orgánech ústavu. Proto zemský úřad v Brně výnosem ze dne 18. dubna 1929, čj. 156.457, jmenoval nové správní orgány okresní nemocenské pojišťovny v Přerově.

V nynějších správních orgánech okresní nemoc. pojišťovny v Přerově jsou členy následující pánové:

Představenstvo: Karel Griese, starosta, inž. Lad. Mrkvička, místostarosta. Členové za zaměstnance: Žáček František, Janečka Jos., Janák Václav, Zaoral Alois, Šimoník Antonín, Žitný Jos., Navrátil Josef, Skopal Antonín. Členové za zaměstnavatele: P. Chýlěk Ferdinand, Polame Josef.

Zapomenutý Přerov

Dozorčí výbor: Rudolf Malý, starosta, Kuchař Jan, místostarosta. Členové za zaměstnavatele: Hrubý Václav, Skřeček Václav, Kupka Fr., Nekula Rudolf, Sedláček Fr., Sýkora Kliment, Pavelka Fr., Hubálek Jan. Členové za zaměstnance: Tůma František, Mlčoch Alois.

Vedoucí úředník: Jan Moulík, (Jmenování provedeno ÚSP a potvrzeno min. sociální péče výnosem z. d. 4. 10. 1931, č. 10452.)

Nemocenské pojištění plní jeden z nejdůležitějších úkolů: Pečuje o zdraví námezdně pracujících osob a jejich rodinných příslušníků. Zaslouhuje proto náležitou podporu se strany těch kruhů, jimž přísluší péče o všeobecné zájmy veřejné v našem státě, protože zdraví pracujících tříd je největším majetkem národohospodářským všech států, tedy i státu našeho.

Nemocenské pojišťovny jsou si vědomy tohoto úkolu a plní jej i v dnešní době všeobecné hospodářské deprese u vědomí, že tím slouží nejen k zachování pracovní schopnosti nejširších lidových vrstev, ale i k upevnění naší státní myšlenky!

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)